

ЄСПЛ визнав порушення Конвенції у справі Корнійчук проти України

Головна цитата

Справа виникла за заявою (№10042/11) проти України, поданої до Суду відповідно до статті 34 Конвенції з прав людини та основних свобод громадянином України Євгеном Корнійчуком 1 лютого 2011 року. Заявник вимагав 50 000 євро (EUR) відшкодування моральної шкоди.

Європейський суд з прав людини визнав порушення Конвенції про захист основних прав та свобод у справі Корнійчук проти України та зобов'язав сплатити 6500 тисяч євро коменсації моральної шкоди на користь колишнього першого заступника міністра юстиції.

Повний текст рішення ЄСПЛ від 30 січня 2018 року доступний [за посиланням](#).

Справа виникла за заявою (№10042/11) проти України, поданої до Суду відповідно до статті 34 Конвенції з прав людини та основних свобод громадянином України Євгеном Корнійчуком 1 лютого 2011 року. Заявник вимагав 50 000 євро (EUR) відшкодування моральної шкоди.

Заявник скаржився, зокрема, на те, що його арешт та утримання під вартою були незаконними та свавільними.

Євген Корнійчук з 25 травня 2006 року до 15 червня 2007 року та з 23 листопада 2007 року до 23 травня 2008 року був депутатом Парламенту, а з 26 грудня 2007 року до 24 березня 2010 року - першим заступником Міністра юстиції. З листопада 2005 року до червня 2006 року, а згодом протягом періоду з червня до березня 2008 року заявник був одним із співвласників акцій юридичної фірми Magisters&PartnersLtd (згодом перейменована наMagistersLtd).

У скарзі ідеться про кримінальну справу проти заявника відповідно до статті 365§ 3КК (перевищення повноважень посадовими особами, яке викликає серйозні наслідки – дивіться пункт 39 нижче) стосовно надання юридичних послуг для НАК “Нафтогаз України” компанією MagistersLtd, що, на думку ГПУ, викликало значні втрати державного бюджету.

22 грудня 2010 року заявник був заарештований після допиту в ГПУ відповідно до статей 106 та 115 Кримінально-процесуального кодексу. 15 лютого 2011 року слідчий звільнив заявника під зобов'язання не переховуватися. Зміна запобіжного заходу була пояснена тим, що заявник вже не міг впливати на свідків або перешкоджати

розслідуванню. Слідчий також зробив загальне посилання на вік, стан здоров'я, сімейне та фінансове становище заявника, а також той факт, що у нього є діти, яким була необхідна допомога, постійна робота та позитивні характеристики.

Згідно з загальнодоступним матеріалом, деякі засоби масової інформації пов'язували звільнення заявника з приватною зустріччю його тестя як Голови Верховного Суду та Президента України 14 лютого 2011 року. Заявник публічно спростував ці чутки.

Сторони не інформували Суд про наступні події в кримінальному провадженні проти заявника. Публічний матеріал демонструє, що він був амністований у грудні 2011 року.

Заявник скаржився ЄСПЛ на те, що його арешт 22 грудня 2010 року був незаконним та свавільним. Зокрема, він стверджував, що стаття 106 КПК, на яку слідчий посилався під час видачі наказу про арешт без судового ордеру, була явно незастосовною до його ситуації.

Заявник також скаржився на те, що його наступне утримання під вартою також суперечило гарантіям статті 5 §1 Конвенції.

Суд вважає, що позбавлення заявника його свободи без судового ордеру з 22 до 24 грудня 2010 року суперечило національному законодавству та, таким чином, не відповідало вимогам статті 5§1 Конвенції. Таким чином мало місце порушення цього положення.

У скарзі відповідно до статті 5 §3 Конвенції заявник стверджував, що національні суди не надали доречних та достатніх підстав для обґрунтування його тримання під вартою з 30 грудня 2010 року до 15 лютого 2011 року. Він критикував їх, зокрема, за формалістичність та за те, що вони не надали будь-яке оцінювання певних обставин його справи або розглянули будь-які альтернативні запобіжні заходи, які були менш нав'язливими.

Суд зазначає, що заявник знаходився під вартою протягом п'ятдесяти чотирьох днів. Під час видачі наказу про призначення цього запобіжного заходу суди України переважно покладалися на наступні міркування: серйозність звинувачень, висунутих проти нього, і ризик його втечі або втручання в розслідування, зокрема, шляхом фальсифікації доказів або впливу на свідків.

Необхідно зазначити, що кримінальне провадження проти заявника стосується певного факту, який ніколи не заперечувався. Таким чином заявник ніколи не заперечував підписання оскарженого листа Нафтогазу від 23 лютого 2009 року як першого заступника Міністра юстиції. Сутність кримінальної справи полягала в правовій класифікації цієї дії. За цих обставин заявник навряд мав би будь-яку можливість ускладнювати встановлення будь-яких фактів, які є доречними для розслідування. Крім того, визначення характеру і обсягу своїх службових обов'язків в той час не залежали від будь-яких заяв свідків або інших доказів, які піддавалися фальсифікації.

Оскільки ризик втечі заявника був викликаний в обґрунтуванні його утримання під вартою, Суд зазначає, що місцеві органи влади посилалися на наступні міркування: по-перше, відсутність заявника за його юридичною адресою; по-друге, його нездатність виконати два «запрошення» на допит в серпні 2010 року; і, по-третє, його часті поїздки закордон протягом двох років до відкриття кримінального провадження проти нього.

Суд вважає, що вищевказані міркування є свавільними. З огляду на те, що у відповідний час органам влади навіть не була відома адреса заявника, незрозуміло, як вони могли зробити висновок стосовно того, що він часто був відсутній. Крім того, «запрошення» слідчого для допиту за відсутності будь-якого кримінального

провадження не були обов'язковими для заявника, і його непотрібно дорікати за невиконання їх. Наприкінці, часті поїздки заявника за кордон не повинні були розглядатися як показник ризику переховування, бо вони відбувалися до відкриття кримінального провадження проти нього.

Крім того, в обґрунтування національних судів не існує жодної вказівки того, що вони належним чином розглянули будь-які менш нав'язливі альтернативні запобіжні заходи в справі заявника. Зокрема, не було надано жодних пояснень їх відхилення запиту про звільнення заявника під особисту поруку Голови Асоціації правників України. В світлі вищезазначеного Суд дійшов висновку, що мало місце порушення статті 5§3 Конвенції.

Заявник також скаржився відповідно до статті 5 §§ 2 і 4 Конвенції на те, що рішення слідчого про його арешт 22 грудня 2010 року було занадто формалістичним і національні органи влади не розглянули жодного альтернативного, менш нав'язливого запобіжного заходу в його справі. Проте, з урахуванням вищевикладених висновків про порушення статті 5 §§ 1 і 3 Конвенції Суд вважає, що не існує необхідності перевіряти, в цій справі інші скарги відповідно до статті 5 Конвенції є прийнятними, а також те, чи також мало місце порушення цього положення (дивіться, для підходу, В.К. проти Росії, №9139/08, § 43, 4 квітня 2017 року і посилання в ньому на Центр правових ресурсів від імені Валентина Кампеану проти Румунії [ВПП], №.47848/08, § 156, ЄКПЛ 2014 рік).

Заявник стверджував, що його кримінальне переслідування і утримання під вартою було політично мотивованими і було пов'язане з тим, що він працював в попередньому уряді, який на час подання його заяви до Суду, знаходився в опозиції до нової правлячої партії,

В обґрунтуванні свого твердження заявник послався на те, що неурядова організація FreedomHouse виключила Україну з переліку країн, які вважалися вільними на підставі переслідування лідерів опозиції. Крім того, він зазначив, що колишньому Міністру економіки був наданий політичний притулок в Чехії з цієї причини.

Заявник стверджував, що передбачувані порушення його прав під час його арешту і утримання під вартою вказували на те, що він зіткнувся з ризиком залякування і тиску в центрі утримання під вартою для того, щоб усунути його з політичного життя в Україні.

Вищезазначене подання було передане уряду-відповідачеві відповідно до статті 18 Конвенції разом зі статтею 5, яка передбачає наступне:

«Обмеження, дозволені згідно з цією Конвенцією щодо зазначених прав і свобод, не застосовуються для інших цілей ніж ті, для яких вони встановлені.»

Уряд стверджував, що твердження заявника не мали жодного обґрунтування. Заявник не зробив ніяких зауважень щодо цього. З урахуванням відсутності будь-яких доказів заявника на підтримку його скарги Суд не може не відхилити її як явно необґрунтовану відповідно до статті 35 §§ 3 (а) і 4 Конвенції.

Повний текст рішення ЄСПЛ у справі Корнійчук проти України в перекладі українською мовою доступний [за посиланням](#)

Автор публікації: Олександр Дроздов

Олександр Дроздов

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального процесу (Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого), адвокат, Голова Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, Перший проректор Вищої школи адвокатури

Автор публікації: Олена Дроздова

Олена Дроздова

кандидат юридичних наук, викладач кафедри кримінального права і правосуддя (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка С. Дем'янчука), адвокат, помічник Першого проректора Вищої школи адвокатури

© 2014 Unba.org.ua Всі права захищені

"Національна Асоціація Адвокатів України". Передрук та інше використання матеріалів, що розміщені на даному веб-сайті дозволяється за умови посилання на джерело. Інтернет-видання та засоби масової інформації можуть використовувати матеріали сайту, розміщувати відео з офіційного веб-сайту Національної Асоціації Адвокатів України на власних веб-сторінках, за умови гіперпосилання на офіційний веб-сайт Національної Асоціації Адвокатів України. Заборонено передрук та використання матеріалів, у яких міститься посилання на інші інтернет-видання та засоби масової інформації. Матеріали позначені міткою "Реклама", публікуються на правах реклами.